
România în Uniunea Europeană - comparații internaționale¹

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Conf. univ. dr. Alexandru MANOLE

Universitatea „Artifex” din București

Abstract

Articolul descrie poziția țării noastre în contextul economico-social actual european (Uniunea Europeană). Autorii s-au concentrat asupra celor mai importante probleme: populația, forța de muncă (ocuparea), inflația, producția industrială și agricolă, comerțul internațional și alte aspecte. Pe bază de date oficiale și utilizând indicatori relevanți, s-a încercat să se prezinte situația României în cadrul Uniunii Europene.

Cuvinte cheie: *strategii, populație, ocupare, inflație, comerț internațional, putere de cumpărare.*

Ne aflăm în prima parte a anului 2012. Din punct de vedere economic, România a înregistrat două trimestre consecutive cu scăderi (reduceri ale PIB), respectiv trimestrul IV din 2011 și trimestrul I din 2012².

Scăderile, bazate pe interpretarea datelor provizorii, sunt reduse: -0,2; -0,1, ceea ce ar putea să conducă la o analiză „liniștitoare”. Nu cunoaștem rata de modificare a PIB pentru trimestrul al II-lea 2012, dar nu se anticipează mutații semnificative.

De asemenea, în trimestrul al III-lea și mai ales al IV-lea al acestui an se pot prognoza stagnări sau chiar reduceri mai ales în condițiile efectelor negative ale producției agricole și în special a celei vegetale, ca urmare a efectelor fenomenelor meteorologice. În condițiile deosebit de dificile, determinate în primul rând de starea de recesiune în care se află România și a crizelor sub care se manifestă recesiunea, pe plan intern evoluția politică este greu de imaginat. Efectele sunt dificil de identificat, mai ales din cauza strategiilor electorale, ce nu se bazează pe analize ci pe exagerări.

Se apreciază că este interesantă o analiză la zi a poziției României în Uniunea Europeană, bazată pe datele furnizate de EUROSTAT. Din punct de vedere al populației, criteriul avut în vedere la stabilirea contribuției României la

1. Evoluții economico-sociale potrivit datelor și informațiilor EUROSTAT

2. Sursa datelor - EUROSTAT

bugetul Uniunii Europene, țara noastră este pe poziția a șaptea, după Germania (81,8 milioane), Franța (65,0 milioane), Marea Britanie (62,4 milioane), Italia (60,6 milioane), Spania (46,2 milioane) și Polonia (38,2 milioane). **Datele privind populația** sunt ajustate la 31 decembrie 2010 (1 ianuarie 2011) și se bazează exclusiv pe estimări ce au luat în considerare numărul inițial al populației la ultimul recensământ (în cazul României, cel din 2002), sporul natural al populației (mortalitatea) și soldul migrației externe definitive. În această direcție trebuie apreciată și decizia Uniunii Europene ca Recensământul din 2011 să se desfășoare simultan în toate cele 27 de state membre. În acest fel se poate calcula în mod real **populația stabilă a fiecărui stat membru**, care cuprinde toate persoanele care se află pe teritoriul național al fiecărei țări, respectiv cetățenii proprii, plus străinii aflați temporar în fiecare țară. Populația națională totală este stabilită la momentul zero al recensământului, după relația:

$$P_t = P_1 + P_E - P_S, \text{ în care:}$$

- P_t : populația totală;
- P_1 : populația de naționalitatea țării în cauză, înregistrată a fi prezentă;
- P_E : populația de naționalitate considerată aflată temporar în alte state;
- P_S : populația altor state, aflată temporar în statul în cauză.

După modelul prezentat se corectează în fiecare an populația totală a unei țări, utilizând evidența curentă a populației și raportările secțiilor consulare din exterior.

Structura populației României, pe grupe de vârstă, la data de 1 ianuarie 2011, era în proporție de 15,1% persoane cu vârsta până la 14 ani, 50,9% persoane cuprinse în grupa de vârstă 15-49 ani și 34% persoane cuprinse în grupa de vârstă de peste 50 de ani¹. Prima grupă de vârstă arată gradul de întinerire a populației, România fiind situată în zona centrală. Un număr de 13 state (Belgia, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Irlanda, Luxemburg, Malta, Olanda, Marea Britanie, Slovacia și Suedia) înregistrează ponderi superioare, cuprinse între 15,3 – 21,8%. În celelalte 13 țări membre ale Uniunii Europene, ponderile sunt mai reduse sau apropiate de cea a României. Ponderea populației cu vârstă de peste 50 de ani indică faptul că numai patru state (Cipru, Irlanda, Luxemburg și Slovacia) au ponderi mai reduse decât România. Aceasta se corelează cu **durata medie a vieții**, care în țara noastră este de doar 69,8 ani la bărbați și 77,3 ani la femei. La bărbați numai Letonia (68,6 ani) și Lituania (68 ani) înregistrează o speranță de viață mai redusă decât România. În cazul femeilor, România este pe ultimul loc cu cel mai mic nivel (77,3 ani). Sunt țări precum Spania (85,3 ani), Franța (85,2 ani), Italia (84,6 ani), cu speranță de viață mult mai ridicată. Situația prezentată evidențiază că în România natalitatea s-a redus și este în continuă

1. Sursa datelor: EUROSTAT

scădere, iar **speranța de viață la ambele sexe este redusă** din cauza condițiilor de viață și a asistenței medicale. **Rata de dependență demografică** (populația în vârstă de 0-14 ani și respectiv 65 de ani și peste, raportată la populația în vârstă de 15-64 de ani) este moderată, de 42,9%.

Indicatorul privind **rata de dependență demografică** înregistrează ponderi mai mici decât în țara noastră numai în Slovacia (38,2%) și Polonia (40,1%). În analiza evoluției demografice dintr-o țară, un element important îl reprezintă **mortalitatea infantilă** calculată ca raport între numărul copiilor morți sub 1 an, la 1.000 născuți vii. România se situează din nou pe ultimul loc, în ordinea descrescătoare, deci negativă, indicatorul fiind de 9,8‰ față de 4,3‰, cât se înregistrează în medie în Uniunea Europeană. Numai Bulgaria are un nivel apropiat (9,4‰) de România, în timp ce Finlanda (2,3‰), Portugalia, Slovenia și Suedia, toate cu 2,5‰, înregistrează nivele foarte reduse, ceea ce atestă grija față de familie și prima generație în vârstă de până la un an.

Rata de ocupare a populației este de 58,5% pe total, fiind pe locul 23 din cele 27 de state și de 40% pentru lucrătorii din grupa de vârstă 55-64 de ani. Rata anuală de creștere a populației ocupate din România este aproape nesemnificativă, fiind de 0,4%.

Rata șomajului indică o performanță pozitivă în cazul României, fiind de 7,4%. Numai șapte state (Germania, Austria, Belgia, Republica Cehă, Luxemburg, Malta și Olanda) au înregistrat o rată a șomajului mai redusă. Toate celelalte țări, dar mai ales Spania (21,7%), Grecia (17,7%), Letonia (16,2%) și Lituania (15,4%) înregistrează nivele alarmante ale ratei șomajului. Pe grupe de vârstă, în România, cea mai afectată este populația tânără de până la 25 de ani, cu o rată a șomajului de 23,7%. Aceeași situație se înregistrează în majoritatea țărilor membre ale Uniunii Europene. Această situație se explică prin lipsa de investiții creatoare de noi locuri de muncă și are ca efect pierderea interesului tineretului pentru pregătire și specializare profesională.

Analizând cheltuielile efectuate de România, în trei domenii care asigură sănătatea spirituală și fizică a populației, cât și perspectiva dezvoltării tehnologice, respectiv, sănătate, educație și cercetare-dezvoltare, constatăm că țara noastră se situează pe ultimul loc. În 2009 se alocău 5,68% din PIB pentru sănătate și 4,24% din PIB pentru educație. La capitolul cheltuieli, în 2010 se alocău pentru cercetare și dezvoltare 0,46% din PIB. Sunt state care alocă pentru sănătate, precum Olanda 11,96% din PIB, sau Franța 11,89%. În domeniul educației, alte state, cum sunt: Danemarca (8,72%), Cipru (7,98%) și Finlanda (6,81%) alocă sume mult mai ridicate din PIB-ul realizat, în condițiile în care, în cifră absolută, **indicatorul național PIB/locuitor** este de trei, patru sau chiar șase ori mai mare decât în România, respectiv 66.300 Euro/locuitor în Luxemburg, față de 11.400 Euro/locuitor în țara noastră.

Metoda de calcul în funcție de PCS (puterea de cumpărare standard):

$$\frac{\text{PIB}}{\text{Numarul_de_locuitori}} = \frac{\text{Rezultatul}}{\text{PCS}}$$

PCS reprezintă moneda de referință stabilită la nivelul UE (exprimă rezultatele Programului European de Cooperare). Este o unitate de valută convențională care exclude influența diferențelor între nivelul prețurilor dintre țări. Raportul PIB/PCS în termeni comparabili, este de doar 47% din raportul de 100% calculat pentru UE.

Datele provizorii pentru anul 2011 indică o rată de creștere a PIB de 2,5% față de 2010, cu precizarea că în ultimul trimestru al anului 2011 s-a înregistrat o reducere de 0,2% a PIB.

La **rata medie anuală a inflației**, România a înregistrat o creștere de 5,8% cea mai ridicată din întreaga Uniune Europeană (pe totalul celor 27 de state membre rata anuală a inflației a fost de 3,1%). Într-o serie de date, având ca bază de comparație 2005 egal cu 100%, indicele armonizat al prețurilor de consum, calculat pe baza mediilor anuale, înregistrat de România, a fost de 143%. În acest caz, țara noastră se situează pe penultimul loc (în urma României se află Italia cu 143,73%) în cadrul Uniunii Europene.

Luând ca bază de comparație anul 2005 (100%), **indicele producției industriale** a înregistrat nivelul de 130,29%, situându-ne pe locul doi în Uniunea Europeană, după Slovacia (151,72%). Situația se întâlnește și în ceea ce privește **indicele lucrărilor de construcții** (2011 față de 2005), care a fost de 147,77%, după Polonia (186,80%), situând România pe locul doi în Uniunea Europeană.

Evoluția producției agricole a urmat un curs descendent în întreaga perioadă de după 2004. Unele evoluții pozitive înregistrate în anumite perioade s-au datorat condițiilor climatice mai bune, nefiind o constantă în condițiile în care activitatea în domeniul agriculturii este fărâmițată și nu dispune de posibilitatea aplicării unei agrotehnici la nivelul anului 2012 (lipsa și/sau costul ridicat al irigațiilor, lipsa fertilizării, ameliorării solului sau a chimizării insuficiente, prelucrarea terenului cu mijloace tehnice învechite aproape în toate cazurile). În 2010 producția agricolă obținută de România a reprezentat doar 90,98% față de cea din 2004 (indicele producției agricole), situându-ne în coada ierarhiei Uniunii Europene. Doar cinci state membre (Republica Cehă, Cipru, Grecia, Slovacia și Ungaria) au obținut rezultate mai slabe în anul de referință supus analizei. Deși a înregistrat scăderi ale producției agricole, input-ul de forță de muncă (în mii unități anuale de muncă) în acest domeniu a fost cel mai ridicat (2.164) dintre toate statele membre. Aceeași situație se întâlnește și în ceea ce privește

producția totală de cereale. În anul 2010, România a obținut 16.712,9 mii tone cereale, situându-se sub Irlanda (18.996,0 mii tone), Polonia (27.120,0 mii tone) și Portugalia (20.929,0 mii tone), țări cu care ne putem compara din punct de vedere al mărimii, populației și reliefului favorabil agriculturii. Nu am apelat la comparații cu Franța, Germania, Marea Britanie sau Italia, acestea situându-se în frunte și ca mărime a teritoriului și al numărului de locuitori.

În domeniul **creșterii animalelor**, analiza pe baza șeptelului, ne situează în coada Uniunii Europene (2.001 mii bovine, 5.428 mii porcine, 8.4170 mii ovine și 1.241 mii caprine). Datele capătă putere și semnificație în cadrul analizei dacă le corelăm cu mărimea populației statelor membre.

Un alt domeniu semnificativ în cadrul analizei situației economice îl reprezintă **comerțul internațional**. În 2011, atât **importurile**, cât și **exporturile** țării noastre au crescut, fiind de 76,4 miliarde dolari SUA, respectiv 62,7 miliarde dolari SUA. Deși s-au înregistrat creșteri, soldul CIF/FOB a continuat să fie negativ și foarte mare. Indicatorul exprimă un deficit de 13,7 miliarde dolari SUA, ceea ce afectează în mod negativ evoluția PIB.

În ceea ce privește **emisia de gaze și poluarea aerului** în echivalent CO₂ indexat la nivelul anului 1990, indicatorul pentru România este 52.

Referindu-ne la **societatea informațională**, merită să subliniem că, deși ne situăm pe penultimul loc în Uniunea Europeană, în 2011, un procent de 47% de gospodării din total au acces la Internet.

Prezentarea s-ar putea extinde cu analize și în alte domenii (turism, servicii, folosirea forței de muncă, cu privire la eficiență etc.). Continuarea ne-ar evidenția aceeași situație, care pune România în poziția de contribuatoare netă la bugetul Uniunii Europene (după mărimea populației și accesarea fondurilor comunitare). Utilizând numai date din surse EUROSTAT, s-a încercat un semnal de alarmă cu privire la situația României în Uniunea Europeană, îndemnând la măsuri urgente de redresare. Altfel, ne vom lupta fără scop, pe plan intern și ne vom obișnui să fim „Cenușăreasa” Uniunii Europene.

Se va continua, în alte articole, **analiza situației absorbției fondurilor europene și atragerea de investiții străine directe (ISD)** în România. Situația se va completa cu date certe privind perioada deosebit de dificilă în care se află România din punct de vedere al evoluției economico-sociale.

Bibliografie selectivă:

Anghelache, C. (2011) – „România 2011. Starea economică în malaxorul crizei”, Editura Economică, București

Anghelache, C. (coord.) - „Îmbunătățirea absorbției fondurilor comunitare în perspectiva relansării creșterii economice”, Revista Română de Statistică, Supliment 2012

*** - „România în Uniunea Europeană”, EUROSTAT, 2012